

1. NÓVEMBER
2024

HARPA
NORÐURLJÓS

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Ottensamer stjórnar blásarasveitinni

FÖSTUDAGSRÖÐ

Velkomin

Vinsamlegast hafið slökkt
á farsímum meðan á
tónleikum standur.

Tónleikagestir eru beðnir um
að klappa aðeins í lok tónverks.

Tímalengd verka

Serenaða 10´

Oktett 16´

Sónatína 34´

Tónleikarnir eru hljóðritaðir og verður útvarpað síðar á Rás 1.

Upptökur með Sinfóníuhljómsveit Íslands má finna á YouTube
og Spotify-rásum hljómsveitarinnar. Á Spotify má einnig finna
lagalista með allri tónlist starfsársins.

Ottensamer stjórnar blásarasveitinni

TÓNLEIKAR Í NORÐURLJÓSUM 1. NÓVEMBER KL. 18:00

Andreas Ottensamer

hljómsveitarstjóri

Flauta

Áshildur Haraldsdóttir

Caterina Compagno

Óbó

Julia Hantschel

Matthías Nardeau

Peter Tompkins

Klarínett

Grímur Helgason

Birkir Hafsteinsson

Finn Schofield

Baldvin Ingvar Tryggvason

Rúnar Óskarsson

Fagott

Clara Manaud

Bryndís Þórsdóttir

Brjánn Ingason

Horn

Stefán Jón Bernharðsson

Paul Pitzek

Emil Friðfinnsson

Joseph Ognibene

Charlotte Rehm

Trompet

Robby Garrison

Einar Jónsson

Básúna

Jón Arnar Einarsson

Bassabásúna

David Bobroff

Richard Strauss

Serenaða fyrir blásara í Es-dúr, op. 7 (1881)

Andante

Ígor Stravinskíj

Oktett fyrir blásara (1922-23)

Sinfonia (Lento – Allegro moderato)

Tema con variazioni (Andantino)

Finale - Sempre ♩ = 116, Tempo giusto

Richard Strauss

Sónatína fyrir nr. 1 í F-dúr fyrir blásara (1943)

Allegro moderato

Romance und Minuet

Finale: Allegro molto

Ekkert hlé verður gert á tónleikunum.

For information in English about tonight's programme,
please visit the Iceland Symphony Orchestra website:
en.sinfonia.is.

Andreas Ottensamer

HLJÓMSVEITARSTJÓRI

Austurríski tónlistarmaðurinn Andreas Ottensamer hefur um árabil verið áberandi í tónlistarheiminum, fyrst sem klarínettuleikari og hin síðari ár sem hljómsveitarstjóri og tónlistarstjóri. Hann hefur gegnt stöðu 1.

klarínettuleikara Berlínarfílharmóníunnar síðan 2011 og komið fram sem einleikari með henni og fjölmörgum öðrum hljómsveitum. Þar á meðal Vínarfílharmóníunni, Mahler-kammerhljómsveitinni, Lundúnafílharmóníunni, Fílharmóníuhljómsveitinni í Seoul og Hollensku fílharmóníuhljómsveitinni með stjórnendum á borð við Mariss Jansons, Sir Simon Rattle, Andris Nelsons, Yannick Nezet-Seguin, Daniel Harding og Lorenzo Viotti. Hann er reglulegur gestur á tónlistarhátíðum svo sem Salzburgerhátíðinni og Páskahátíðinni í Aix en Provence í Frakklandi.

Árið 2021 hóf Ottensamer feril sinn sem hljómsveitarstjóri og hefur hlotið Neeme Järvi-verðlaunin (1. verðlaun) í hljómsveitarstjóraakademíu Gstaad hátíðarinnar. Þá hefur hann numið hjá Ricardo Muti, aðstoðað Sir Simon Rattle í Bæversku Útvarpshljómsveitinni og Christian Thielemann við uppsetningu á óperu Wagners, *Lohengrin*, í Vínaróperunni. Síðan þá hefur hann staðið á hljómsveitarstjóraþalli fjölmargra hljómsveita, meðal annars Sinfóníuhljómsveitarinnar í Tókýó, MDR-sinfóníunnar í Leipzig og Liszt kammerveitarinnar, Orchestre Metropolitain í Montreal sem staðarlistamaður 2023/24 og Kammerhljómsveitarinnar í Basel sem hann ferðaðist með á tónleikaferðalagi um Evrópu og Asíu. Á yfirstandandi tónleikaári þreytir Ottensamer frumraun sína hjá Mozarteum í Salzburg, Fílharmóníuhljómsveitinni í Graz, Tonkünstler-hljómsveitinni í Vínarborg og Fílharmóníuhljómsveitinni í Napolí svo nokkrar séu nefndar.

Andreas Ottensamer kemur nú öðru sinni til Íslands en hann lék einleik með hljómsveitinni haustið 2017.

Richard Strauss

Um tónverkin

SERENAÐA FYRIR BLÁSARA, OP. 7

Það er athygli vert að snemma – og aftur undir lokin á löngum og gifturíkum ferli Richards Strauss (1864–1949) finnur hann þörf til að skrifa fyrir blásara og blásarasveitir. Serenöðuna op. 7 samdi hann aðeins 17 ára gamall og þremur árum síðar leit *Svíta* fyrir sömu hljóðfæraskipan (2 flautur, 2 óbó, 2 klarínnettur, 2 fagott, 4 horn og kontrafagott) dagsins ljós. Um það bil 60 árum og fjölmörgum snilldarverkum síðar komu síðari blásaraverkin.

Serenöðuna eða *Næturljóðið* op. 7 samdi Strauss árið 1881 aðeins 17 ára gamall og tileinkaði hann það læriföður sínum Friedrich Mayer. Ári síðar var verkið frumflutt af Hirðhljómsveitinni í Dresden undir stjórn Franz Wüllner. Öllu þýðingarmeira fyrir Strauss var, að útgefandi hans hafði vakið athygli hljómsveitarstjórans Hans von Bülow á verkinu sem setti það á efnisskrá hljómsveitar sinnar, Hirðhljómsveitarinnar í Meiningen, sem á þessum árum var ein virtasta hljómsveit í Evrópu. Ferðaðist Strauss um veturinn 1883–84 til Berlínar til að hlýða á verkið í flutningi hljómsveitarinnar og kynna hljómsveitarstjóranum fræga. Þessi kynni urðu til þess að von Bülow pantaði nýtt verk af sömu gerð af unga manninum sem samdi *Blásarasvítuna* í Bb-dúr sumarið 1884. Öll framvinda átti eftir að hafa gífurleg áhrif á starfsferil Richards Strauss. Bülow ákvað að verkið skyldi frumflutt í München á tónleikaferð hljómsveitarinnar strax þá um haustið og í ljósi þess að blásararnir höfðu haft tækifæri til að æfa verkið heima í Meiningen, fannst honum tilhlýðilegt að tónskáldið sjálft stjórnaði flutningnum. Þannig gerðist það, að hinn tvítugi Strauss, sem aldrei hafði stjórnað hljómsveit opinberlega var nær fyrirvaralaust varpað út í hljómsveitarstjóraferilinn, því svo vel tókst honum til, að sex mánuðum síðar réði von Bülow hann sem aðstoðarhljómsveitarstjóra sinnar frægu hljómsveitar.

Igor Stravinskij

OKTETT FYRIR BLÁSARA

Hljóðfærasamsetning Oktetts Ígors Stravinskíj (1882–1971) fyrir blásara er býsna óvenjuleg. Hér teflir hann saman fjórum tréblásturshljóðfærum - þverflautu, klarínettu (í Bb og A) og 2 fagottum og fjórum málmblásturshljóðfærum - trompet í C, trompet í A, venjulegri básúnu (tenór-básúnu) og bassabásúnu. Verkið er nýklassískum stíl og er eitt af því allra fyrsta sem höfundurinn skrifaði í því formi en er skemmtitónlist af bestu gerð sem gerir miklar kröfur til flytjendanna. Fyrsti kaflinn er í sönötuformi með hægum inngangi. Miðkaflinn er stef með sjö tilbrigðum. Fyrsta tilbrigðið er tónstigaruna sem nær óbreytt er endurtekin sem þriðja og sjötta tilbrigði. Annað tilbrigðið er mars, það fjórða vals og fimmta tilbrigðið can-can. Sjöunda tilbrigðið er fúga sem hefst í fimmskiptum takti. Tónlistin er hæg, framandi og óræðin þar til flautan og fagottin vísa veginn beint inn í lokakaflann. Hann er eins konar dans sem frá byrjun og næstum því til enda er knúinn áfram af áttundapartshreyfingu en undir lokin sameinast hljóðfærin í samstíga, djasskenndum rytma.

Richard Strauss

Eftir því sem næst verður komist, hefur Oktett Stravinskíjs um langt árabíll ekki verið fluttur hér á landi. Það var Kammersveit Reykjavíkur sem reið á vaðið og flutti verkið í sal Menntaskólans við Hamrahlíð í nóvember 1975 og stjórnaði Vladimir Ashkenazy flutningnum. Strax árið eftir hljómaði verkið á Kjarvalsstöðum undir stjórn Páls Pampichlers Pálssonar. Stjórnaði hann einnig flutningi verksins í upptöku fyrir Ríkissjónvarpið sem var send út í ágústbyrjun 1978. Þá léku félagar úr Íslensku hljómsveitinni verkið á tónleikum í Langholtskirkju 13. maí 1990 og hélt Guðmundur Óli Gunnarsson þá um tónsprotann. Fjórum árum síðar var Kammersveit Reykjavíkur aftur á ferðinni og flutti oktettinn undir stjórn Bernharðs Wilkinsonar.

SÓNATÍNA NR. 1 Í F-DÚR FYRIR BLÁSARA „ÚR SMÍÐJU ÖRYRKJA“

Árið 1943 skrifaði Richard Strauss í bréfi til vinar síns Willi Schuh að með óperunni *Capriccio* (1940–41) hefði hann fullkomnað æviverk sitt. Sagan segir okkur allt annað því að á síðustu æviárum sínum samdi hann meðal annars sónatínurnar tvær fyrir blásara en einnig verk fyrir málmblásara og pákur, *Hornkonsertinn nr. 2*,

Óbókonsertinn, Duett-Concertino fyrir klarínettu, fagott, strengjasveit og hörpu að ógleymdu hinu ægifagra strengjaverki *Metamorphosen (Ummyndanir)* og síðustu lögunum fjórum *Vier letzte Lieder*.

Strauss flutti með fjölskyldu sinni inn í hús þeirra í Vínarborg árið 1941 og árið eftir var hann sæmdur Beethoven-orðu Vínarborgar. Að því tilefni samdi hann *Hátíðartónlist* fyrir trompetsveit borgarinnar og hefur viðfangsefnið hugsanlega vakið minningar úr æsku og kveikt í honum löngun til að skrifa aftur verk fyrir blásara. Samdi Strauss *Sónatínu nr. 1* fyrir sextán blásturshljóðfæri í febrúar til júlí árið 1943. Var hann í upphafi sköpunarferlisins að jafna sig eftir skæða inflúensu og kemur þaðan undirtitill verksins „Úr smíðju öryrkja“ - (Aus der Werkstatt eines Invaliden).

Strauss hafði í bréfi til foreldra sinna aldamótaárið 1900 minnst á að hljóðfærasamsetningin tvö úr hverri deild tréblásturshljóðfæra á móti fjórum hornum væri ekki boðleg. Úr þessu bætti hann í sónatínunum tveimur með því að bæta C-klarínettu, bassetthorni og bassaklarínettu í klarínettudeildina þannig að núna voru hljóðfærin orðin sextán talsins - semsagt 2 flautur, 2 óbó, 3 klarínettur, bassetthorn, bassaklarínetta, 2 fagott, 4 horn og kontrafagott. Í þessu samhengi er rétt að geta þess að Mozart samdi stóru blásaraserenöðu sína fyrir 2 óbó, 2 klarínettur, 2 bassetthorn, 2 fagott, 4 horn og kontrafagott.

Sónatínan nr. 1 í F fyrir blásara inniheldur gnótt af laglínunum. Strauss sagði eitt sinn í bréfi til rithöfundarins Stefans Zweig að hann gæti aðeins unnið með stutt stef en byggji um leið yfir hæfileikum til að umbreyta þeim og þróa sem ekki væri á allra færi. Allt verkið býður uppá melódíska fegurð og hugmyndaauðgi í glæsilegum rithætti þar sem öll hljóðfærin fá notið sín eins og best verður á kosið.

Fyrsti kaflinn er hátíðlegur og mjög krómatískur en um leið kröftugur. Rómansan er eins og stór aría þar sem hljóðfærin syngja ein eða saman og bregða svo á leik í þokkafullum menúett áður en snúið er til baka til upphafsins. Lokakaflinn er lengst af í dansandi þrískiptum takti og hlaðinn fallegum stefjum sem og skemmtilegum óvæntum hugdettum. Til dæmis hljómar skyndilega afar syngjandi og tjáningaríkur hluti þar sem vanalega kemur úrvinnsla og í kjölfarið aðalstefið í formi fúgu og þá loks úrvinnslan. Áfram heldur leikur tónskáldsins að stefjum og möguleikum hljóðfæranna og endar verkið á glæsilegum endaspretti - Presto.

Sigurður Ingvi Snorrason

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT
ÍSLANDS

Áskrift að upplifun

REGNBOGAKORT SINFÓNÍUNNAR

Áskrift að Regnbogakorti veitir þér **20% afslátt** af almennu miðaverði. Hægt er að velja ferna tónleika eða fleiri á Regnbogakort. Þannig getur þú valið tónleika sem höfða mest til þín af öllum þeim tónleikum sem framundan eru á starfsárinu.

Tryggðu þér áskriftarkort á vefnum á einfaldan hátt eða hafðu samband í miðasölu í síma 528-5050.

